

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apacza-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Negyedévre . . . 1 > 50 >

Hel-ben naznáz aordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 > 50 >

NAGYVÁRAD, augusztus 7.

Az önvédelem.

Nagyfejük és kisfejük akarva nem-akarva egyaránt kénytelenek lesznek megengedni, hogy hazánk minden polgárának joga van a megélhetésre.

Talán azt is szívesek lesznek nagy kegyesen megengedni, hogy a családtyának és ezek összességének, a nemzetnek arra is van joga, hogy önvédelemhez nyuljon — természetesen, a törvény korlátai között — mihelyt jogtalanul és igazságtalanul megakadályozzák abban, hogy munkája után családjával együtt tisztességesen megélhessen.

Ez előzmények után csak kötelességünket mulasztanók, ha el nem itélnék a leghevesebben azokat, akik a fogyasztási s közhasználati cikkek mesterséges megrágitása által, vagy viszont az ős-termékek árának önkényes leszorítása és a kikészített cikkek árának aránytalan s jogosulatlan fölemelése által a fogyasztó közönségnek kizsákmányolására törnek.

Ezek a ringek, a kartellek, és mindazon szövetezések, melyek az ős-terméket s a fogyasztót egyaránt csak birkának tekintik, melyet akkor és úgy nyirhatnak, amikor s amint nekik tetszik.

Amidőn például a gabona-tőzsde szövetezve a fővárosi nagynalmok néme-

lyikével, vagy a marha-kereskedők szövetezete lenyomja a gabona s marha árát a minimumra, viszont a liszt és hús árát amannak a kétszeresére srófolja föl: ez ring, vagy kartell, de minden esetben a gazda és fogyasztó közönség kizsebelése.

Hasonlóképpen, ha a petroleum-finomitók, a cukor-gyárak, a vas-üveg- és posztó-gyárak megegyeznek egymás között, hogy áru-cikkeiket csak 50% nyereséggel bocsátják a piacra és amellet a kormányokat ennek megnyerik, de meg annak is, hogy a külföldről az olcsó áru be ne jöhessen az országba: ez is csak uzsora, sőt még annál is rosszabb.

A közönségnek joga van ez ellen védekezni és a becsületes sajtónak kötelessége a kartell-uzsorások ellen a fogyasztókat saját érdekükben önvédelemre serkenteni.

Ez magában véve csak a könnyebb megélhetés kérdése. Magyarországon azonban azonfelül nemzeti kérdés is: azért, mivel ezek a különböző uzsora-ringek az osztrák s magyar gyárosok között kötnek és ezzel a közös ügyek számát szaporítják, sőt a magyar ipart s kereskedelmet az osztrák termelésnek s közvetítésnek alárendelik, miáltal hazánk anyagi előhaladását beláthatatlan időre megátolják s egyuttal országunk gazdasági önállóságát lehetlenné teszik.

Ily s hasonló törekvések ellen az önvédelem nemcsak jogosult, de hazafias kötelesség is.

És azért, amint törvényt hoztunk a bor és legutóbb a gazdasági termékek hamisítása ellen: azonképpen kell majd szigorú törvényekkel gátat vetni a ringek s kartellek czimén üzött fosztogatás ellen.

A sajtónak, mint a közvélemény organumának pedig szoros kötelessége eme fosztogatási törekvésekkel szembe szállni és a megélhetésében megtámadott közönség érdekeit bárhonnán jövő ily kizsákmányolás ellenében önvédelmi szövetezésre fölhívni.

Természetes, hogy ez némelyeknek nem tetszik, sőt hogy mindent megkísérlelenek a sajtó ily közegeinek elnémitására. Ámde ez soha sem fogja kötelességétől eltántorítani a lelkiismeretes sajtót, amely nem trafikál a kartell-uzsorásokkal. Amint az ilyen lapok ellen megindított üldözés nem fogja megakasztani a haza polgárait abban, hogy törvényes védelmet ne keressenek a ringek s kartellek rabló-lovagjai ellen.

Ez az önvédelem! Ezzel minden honpolgár, annál inkább minden családtya tartozik önmagának.

És mert az ország ezek összességéből alakul, ezzel tartozik a hazának s nemzetnek is.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A gölya mint kéményseprő.

Irta: Vidor

A dolog úgy esett, hogy Malvint utólérte az eső, mikor a varró intézetből haza felé ment és nem volt esernyője.

Elképzelhető tehát, hogy mily kapóra jött Csontos Pista, a ki látván Malvin kétségbeejtő helyzetét, följajánlotta esernyőjét. A kinek meg volt esernyő a kezében, az tudja, hogy egy esernyő alatt tisztességesen csak úgy mehet el két ember, ha szorosan egymás mellé simulnak, a mi karöltés nélkül igen furcsán nézne ki.

Tehát, hogy Malvin az eső által okozott első ismerettség után szorosan Pista mellé simul, éppen nincs mit csudálkozni. Arról meg, hogy Pista mi mindent beszélt össze-vissza Malvinnak, akit mint ifjúkori játszópajtását régóta ismert.

Másnap már — nem esett az eső. De eshetett volna egész bátran, mert Pista rendszeren ott volt mindennap fél ötre az intézetnél, kezében egy esernyővel, a melyet úgy az eső, mint a nap ellen is lehetett használni. Így történt meg aztán, hogy Pista ernyője által bebizonyította, hogy még mindig vannak jószívű emberek, kik felebarátjaikat a nap forrósága ellen megvédeni készek s hogy a legpatentirozottabb ernyők árnyékában is történnek fölhevülések.

Ennek köszönhető tehát, hogy a vigyázatlan Pista — a mint előre is láthatta volna, —

áldozata lett ernyő tartásának, a mennyiben úgy beleszeretett Malvinba, mint a hogy az egy gölya-jogásztól kitelik. Ballépésének első stádiumában verseket irt Malvinhoz, később azonban prózát is, tudniillik leveleket, a melyekben nem sántikáltak a szerelmes gondolatok sem. Malvin tuzatokba gyűjtötte úgy a verseket, mint a leveleket és nem volt nap, hogy egy tuzatször el ne olvasta volna. S mi lett a következmény? Malvin annyit sóhajtott, hogy elég lett volna egy tuzat szerelmesnek is.

Az anyósának fejlődő mama szíve kezdett valamit sejteni, szeme vigyázni, füle hallgatódzni, míg egyszer csak meglepte Malvint, a mint tizenharmadikszor olvasta el a levelet, mintha még most se értené.

Bezzeg a mama, a mint kikapta Malvin kezéből a levelet, az első elolvasás után tisztában volt annak tartalmával.

Ekkor aztán némi változás történt a világon. Az ernyő szerep köre megszűnt. Malvin pedig nem ment többet varrodába. S nem csak hogy, a házból nem mehetett ki, hanem még a háznak utczára nyíló ablakán sem volt szabad kinéznie.

S most tessék elképzelni ezt a helyzetet.

Szegény Pista, ki órákig sétálgatott a ház előtt, el nem tudta képzelni, hogy mi történt. És ez így ment heteken, hónapokon keresztül elannyira, hogy Pista, ki a nélkül is sovány volt, annyira lesoványodott, hogy vetély társa lehetett volna Succinak.

Hogy ő már többet ne beszélhessen Malvinnal sőt ne is láthassa, nem, ezt nem tudta

ő elviselni. És kétségbeesésében egy pompás ötlete támadt.

A terve az volt, hogy korán reggel felöltözik kéményseprőnek és bekormozott arcczal, kéményvizsgálat ürügye alatt, elmegy Malvinéhoz, a kit tervéről előre értesít és látni fogja őt, sőt majd beszélni is fog vele.

És tervét a következőképen főzte ki. Jó pénzért szerzett egy kéményseprő uniformist. A jól megvesztegetett házmesternek, néhány sorból álló levelet adott, a melyben tudatja Malvinnal, hogy holnap reggel el fog jönni mint kéményseprő, tehát kerítsen alkalmat, hogy egyedül lehessen vele.

Másnap aztán a boldogságtól nyugtalan szívvvel állított be abba a konyhába, a hol Malvin és mamája sürgölődtek.

Malvin álmos és mosdatlan képpel a tűz hely előtt térdelve fujta a tüzet. Fakószínűszoknyája alól indiskréten kandikált ki a lyukas harisnya és fésületlen szőke haja bolyhosan omlott homlokára. Malvinka azonban oly ügyetlenül fujta a tüzet (ha vizes volt a gyújtó!), hogy azt már a mutter nem nézhette föl-háborodás nélkül és nyers hangon mondta el, hogy Malvin nagysám egy éhietetlen álomszuszék, a ki délig aludna, ha lehetne; hogy lusta és még a kávé se tudja megfőzni egyedül. (Hogy pirongathatja egy anya egyetlen leányát egy kéményseprő előtt?) Erre aztán a kéményseprőnek fordult és úgy leszidta, hogy olyan soká tisztítatlanul hagyta a kályhákat.

Pista azt se tudta mihez kezdjen, elkezdte hát ő is szidni a kéményseprő legényeket, hogy

A bank-egyezmény.

A két kormány és az osztrák-magyar bank közt létrejött megállapodásokat a következőkben foglalhatjuk össze:

A bank a két államnak a nyereségből való praecipuum gyanánt 500,000 forintot enged át (a két kormány eredetileg egy millió forintot kívánt); a fennmaradó nyereségből $4\frac{1}{2}\%$ a részvényeseké, a $4\frac{1}{2}\%$ -ot meghaladó tiszta haszonból ellenben a felerészt a két állam kapja. A nyereség további emelkedésével a részvényesek részesedése csökken, ellenben az államok részesedése növekszik.

A bankszabadság ára fejében a banknak az állam ellenében fennálló követeleséből bizonyos összeg leiratik, ellenben a 13.5 millió reláció-nyeremény érintetlenül marad. A tartozásból leirandó összeg nagyságára nézve — ugylátszik — még nem jött létre megállapodás, hir szerint azonban az osztrák kormány a 80 millió bank-kdósságából csak 30 milliót akar visszafizetni.

Másfelől a bank feljogosított arra, hogy a részvényeseknek részvényenként 100—100 forintot, összesen 15 millió forintot visszafizesen s ekként részvénytőkét ezen összeg erejéig csökkentse. Hogy a bankszervezet, a kormányok befolyása a vezetésre miként alakul s minő kötelezettségeket vállal a bank a valuta-rendezés terén stb. — mindezekről nincs semmi hir.

Ugy látszik ennél fogva, hogy a megállapodások csak a pénzügyi kérdésekre terjednek ki s a további kérdések újabb tárgyalásoknak hagyatnak fenn.

Feladataink a nemzetiségi kérdés körül.

Moldován Gergelynek előző számunkban ismertett röpiratából adjuk még a következő érdekes részt:

A szomszéd román állammal szemben speciális teendőink és köteleseink vannak.

El kell ismernünk, hogy a multban a román államra absolute semmiféle figyelmet nem fordítottunk. Nem vettük számba, nem érdekelt sem politikája, sem társadalmá, sem kulturája. Mert úgy gondoltuk, hogy mind a három feletle messze áll utánunk, nincs mit tehát vele hiában sok szót szaporítani. Sőt politikája még akkor sem érdekelte a nemzetet, a mikor Románia függetlenségét kimondotta, hogy

tisztítatlanul hagyják a kályhákat, de a mutter rögtön rászól, parancsolván neki, hogy a zonnal szedje le a tüzhely csöveit és tisztítsa ki.

És Pista mit tehetett? neki állott és nagy kinnal, kezeit összeégetve, leszedte a csöveket és elkezdte tisztítani. Erre Malvin bement a szobába és csak a pontos és rendszerető mama maradt a kéményseprő mellett.

Háromszor is vissza dobta a csövet, hogy nem eléggé tiszta és Pista megint neki állott és keféltte erősen kívül — belül a csövet, hogy a verejték csurgott róla.

— Na most szedje szét a tüzhelyet is, parancsolá a mama.

És Pista nyögve, nagy ügyetlenséggel szét szedte a tüzhelyt, de oly nagy szénport vert fel, hogy a mama szitkozódni és fenyegetőzni kezdett, hogy tüstént elküld gazdájáért, hogy megmutassa ügyetlenségét.

Szegény Pistának majd a dereka tört le a sok hajlongástól és a szeme szája úgy tele lett szénporral, hogy mikor már készen lett, minden kedve elment a kaland további folytatásától.

Nagynehezen mégis kész lett a tüzhelylél és örülve vánszorgott kifelé, hogy már menekülhessen, de a mama visszahívta, hogy még négy kályha van a szobákban tisztítatlanul.

Pistát már a guta kezdte kerülgetni két-ségbeesésében.

Négy kályha! hisz már most is alig bírja emelni tagjait. — Neki fogott tehát egyenként a kályhákhoz és szét szedte, aztán megint összerakta. De igen csodálatosnak tűnt föl előtte, hogy a melyik szobába lép a kályhát tisztítani, Malvin rögtön a másikba ment. Pista szívét kinos fájdalom marczangolta. Hátha már őt nem is szereti Malvin és ő a hűtlennek sorba

aztán királyság lett belőle. Pedig ez a szomszédunkban már egy igen fontos államalakulás volt; egy nemzetnek modern szervezkedése volt ez, a mely nagyszámu magyarországi fajrokonokra támaszkodhatik. És érdeklődhetett volna e nemzet szomszédja iránt különösen azért is, mert Erdély lakosságának egy tizede, leginkább a székelység, Romániából élt: oda különféle viszonyainál fogva erősen vágyódik s ez által a román állam munkaképes lakosságát évenként tetemesen megszorítjuk. És érdekelhetné az ügy még ma is, mert Erdély tartja fenn a román állam népességi egyensúlyát, a miért maga népességben nem emelkedhetik.

Tudnunk kellene ugyanis, hogy a román államban a parasztság tetemesen apad. Anyagi, közegészségügyi fogyatkozásoknál fogva a román statisztika a földnépének jelentékeny apadását akarva, nem akarva kénytelen volt kimutatni. Ezt a veszteséget a román államban Erdély pótolja, különösen a székelység, a mely a nyelvet könnyen megtanulja és az érezhető kézimunkás és a cselédhiányánál fogva jól léven fizetve, Romániába le is telepedik.

De még azzal sem gondoltunk, hová lesz ez a román ifjúság, a melyet fölnevelünk. Különösen a tanári pályán levők hová tűnnek el? A nemzet nem vette észre, hogy azok közül a román ifjak közül, a kik a tanári pályát végezték, alig egy pár kapott alkalmazást az állam kötelékében, a többi mind elvesztette, meggazdagította vele a szomszédját. Valami igen természetes dolognak tartottuk, hogy a végzett román ifju a román államban keressen alkalmazást és a maga szellemi erőit ott érvényesítse.

És különösen ki bajlódott volna azzal, hogy az efféle járás-menés, vándorlás, viszonyalakulás hová vezet? És hová vezetett? Sajnos, minket a mieink árulnak el, rólunk a mieink irtak iszonytató dolgokat, s a magyar államot, intézményeit Románia és Európa is a gyűlölettel kivándoroltak szemüvegén át ismerik, mert mi különösen Romániát érdemesnek nem tartottuk arra, hogy vele a világ folyását érdeklő dolgokban szóba is álljunk.

Ezt az egész rendszert meg kellene változtatni. A szomszédunkat meg kellene ismernünk és alkalmat adni neki is, hogy ő hasonlóképpen a magyar államot minden ízében megismerhesse. A közzvetítőket ki kellene zárni, vagy legalább elszigetelni. A míg a magyar állam intézményeiről és állapotairól szóló ismertetések a gyűlölködő közzvetítők útján fognak a ro-

tisztítja az egész lakás kályháját. Az annyira fájt Pistának, hogy Isten tudja mire vetemedik, ha ott nincs mellette a pontos és rendszerető mama és nem dirigálja lépten nyomon, hogy abba a kürtöbe még sok a por.

De ez még hagyján lett volna, ha nem kellett volna még a kürtő lyukba is bemászni, hogy azt kiséperje. A lehulló korom, a fojtó füst és por fojtogatni kezdte. Köhögve rohant ki a kaminiukból és szánalmasan nézett rá a kegyetlen asszonyra, ki elég szívtelen volt még most is zsémbeskedni, hogy nincs megelégedve a munkával.

Most átkozta csak a pillanatot, a melyben arra a szerencsétlen gondolatra jött, hogy így jusson Malvin közelébe. Mert végig kefélni egy tüzhelyet, négy kályhát, egy labirintyszerű csövet, egy kürtőlukát, akárki mit mond, ez nem gyerekség.

Már délfelé járt az idő, mikor kész lett munkájával és magát a mama jóindulatába ajánlva eltávozott. Erre a mama zsebébe nyúlt, mintha pénzt keresne s a markába nyomott valami papiros felét, a mit Pista zsebébe vágva elmenekült.

Mikor kiért a szabadba kivette, hogy megnézze mi az? Az ő levele volt, a melyben értesítette Malvint jöveteléről.

És ez a mama kezébe került.

Hogy miként ért haza Pista, azt nem tudom, de azt tudom, hogy többet feléje se ment a háznak és a magányban enyhítette szíve fájdalmát.

Ugy látszik, Malvin is kiábrándult. Mert a minap a hogy olvasom a városházán a házassulandók tábláját, látom, hogy Tölgyesy Malvint eljegyezte Fenyvesy Kázmér brassói hálósapka gyáros.

mán államba kerülni, addig a két állam barátságáról szó sem lehet.

Az a sokféle érdek, mely a mieinket Romániához fűzi és az a nagy érdeklődés, a melylyel Románia minket s a mi állapotainkat megtiszteli, kötelességévé teszi a nemzetnek, hogy ugyanabban a mértékben érdeklődjék ő is a szomszédja iránt. Ezt a viszonyosság elve parancsolja. Ez a kötelesség annál parancsolóbb, mert Románia, mint szövetséges, hozzánk csatlakozott. Ha azt akarjuk, hogy ez a szövetség, a mely különben természetes alapokon nyugszik, értékes, benső és őszinte legyen, a nemzet Romániával szemben változtasson az ő menetrendjén és a második ezredévre állapítson meg egy utat.

De milyent? A magyar a maga fölénye érzetében soha sem fektett súlyt Romániára. Mikor ez önálló királyság lett, a magyar még akkor sem változtatott az ő politikáján, a román államból ősi nézetei megmaradtak. Egy ilyen politika talaján a két szomszéd nemzet közt valami benső, jó barátság és kölcsönös megbecsülés nem fejlődhetett. Ebben a kérdésben eddig tehát egyebet sem csináltunk, mint-hogy egymás tekintélyében gázoltunk, egymást kicsinyeltük. Ezt a kérdést továbbra is így kezelni nem lehet, sem a román államban, sem nálunk.

Románia politikájának megállapításánál tisztában kellene lenni egygyel, azzal tudniillik, hogy a maga erejéből Erdélyt a Tiszáig el nem foglalhatja. Mert ki van zárva, hogy ő az osztrák-magyar véderőt, a mely a maga végeredményében hét millió emberből áll, néhány száz ezer katonájával leverje, megsemmisítse. Mi következik ebből? Az, hogy Románia csak más hatalmak szövetségében érheti el célját. Ez a más hatalom csak Oroszország lehet.

Es tegyük fel a legjobbat Ausztria és Magyarország romjain, a háromszövetség tönkretétéle után, az európai egyensúly teljes felfordulásával Oroszország kiszakítja és átadja Romániának Erdélyt a Tiszáig, lesz tehát egy kikerített román királyság, mit gondol a mai román állam, mi lesz annak a román királyságnak a sorsa, a mely ekkora katasztrófa után Oroszország kegyelméből és akaratából alakul meg? Lesz-e az önálló, független, nemzeti állam? — A mióta a történelem az oroszok és a románok érintkezését feljegyezte, soha egyetlen feljegyzésében sem motatta azt, hogy az, orosz a román ellen aspirációit, érdekeit, jólétét a szíven hordozta volna. Az orosz ma sem áldozná fel vérét és vagyonát azért, hogy a románizmus eszméit és ebben a nemzetek nemzeti aspirációit a maga véromlására, ápolja és megtestesítse. Egy ilyen nagy katasztrófa után Európa elorosztatása következne, a melyben a kis román állam rövid idő alatt, mint a magyar és más, végképpen eloroszosodnék. Vallása, kulturája oda vezetné. Semmiféle más uton ezt az egyesülést Románia el nem érhetné. Erre nem kapna szövetségest. A nagy Németország ilyen kalandor politikába bele nem mehet, neki Ausztria-Magyarország meggyengítése csak kárára lehet.

De hát egy erre irányuló háborúnak lehet más eredménye is, az t. i., hogy Románia, a maga szövetségesével egyetemben leveretik. Vajjon mi lesz a következménye egy ilyen háborúnak? Talán a győztes magyarok megtűrnék szomszédúkságukban továbbra is annak a fészeknek a függetlenségét, amely annyi bajnak volt a kutforrása? Akkor vajjon miért harczoltak volna?

A román államterjeszkedési politikájával mindenképpen veszedelemben van.

Ha tehát a román állam tisztában van azzal, hogy az a mozgalom, mely a területén a kedélyeket extasisba hozza, európai katasztrófákat, átalakulásokat követel, meg kellene fontolnia azt is, hogy vajjon a román állam polgársága néhány esztendő önállóság után alkalmas-e ilyen katasztrófa kiállítására, van-e benne már most elég erő, szívósság, érettség és jellem helyt állani és átküzdeni egy harcot a mely Európa államainak átalakítására van hivatva? És meg kellene fontolnia: nincse neki más, fontosabb, sürgősebb feladata, mint az elméket elfoglalni ábrándokkal és komoly munka helyett léha politikádsi játékkal az időt

elfecsérelni? Meg vagyok győződve, hogy a román állam komoly része és ennek élén a király, az országban lábrakapott foglalási politikában az ország veszedelmét látja és a hármasszövetséghez ennek a veszedelemnek a kikerüléseért csatlakozott. A foglalási politikát Romániában a panszlavizmus-szítogatja, mi által már ma Románia függetlensége kockára van téve. Nem a józanság ur benne többé, hanem az, aki a foglalási kalandor politikát szítja és támogatja. Nem az ország jól felfogott érdeke, felvirágoztatása, a csendes termékeny munka benne a fő, hanem az Erdély felé való vakmerő és szenvedélyes törekvés, ami a karokat és az elméket a tisztességes munkától eltéríti. Ez a politikai szédelgés a román állam becsületét érinti.

Mi a magyar államban valahogy csak el lehetünk, de Románia egy ily mozgalommal és egy idegen befolyással a területén, napról napra, sorvad, szárad, mind az a fa, melyet a nap égető heve állandóan süt, gyökerére azonban termékenyítő esőt sem kap. Egy fejlődni akaró új államnak nem lehet az a feladata.

Es mikor a román állam az ő saját jól felfogott érdekében a maga politikája köréből kirekesztette a kalandorságot, a más államok ügyeibe való beavatkozást s az önismeret szemüvegén át magát többé nem látja akkora nagy hatalomnak, hogy egy valódi nagyhatalom belpolitikájának irányára döntő befolyást gyakorolhasson, akkor önkéntelenül jö majd rá arra is, hogy a román állam őszintén, igazán, a katasztrófák idejében is, csak egyetlen hatalomra támaszkodhatik és ez az osztrák-magyar nagyhatalmasság. Rá jó majd arra, hogy addig minő örült politikát űzött, hogy gyűlölséget szított és ellenségeskedést támasztott olyan irányban, a honnan támadva nem volt és azt a gyűlöletet elmulasztotta felgerjeszteni és ápolni azokkal szemben, a kik állandóan a veszére törtek. Ha a foglalási mozgalom vezetőit nem orosz pénz kenyerezte le, bámulom a román elme véghetetlen ostobaságát, hogy erre a meggyőződésre eddig nem jött még.

De bármint legyen is a dolog, annyi áll, hogy a román és a magyar állam ilyen romboló feszült viszonyban egymással nem élhet. És e helyzet különösen Romániában tarthatatlan. Nálunk az erdélyi kérdés nem pártkérdés, de Romániában kormányokat dönt. Kormányokat dönt: egy magában lehetetlen, nevetséges követelés, a mi az európai államok egymásközi viszonyában nem fordult még elő.

Mi volna tehát a teendő, hogy az egymásra utalt két szomszéd állam egy katasztrófa esetén megmentse magát és Európát meg rázkódtatástól? A magyar állam nem kicsinyli a román segítséget, sőt annak fontosságát elismeri. Mi volna a teendő, hogy a román állam alapjai a legszilárdabb kősziklába örök időkre való étellel beépíttessenek?

A sor a román államon van. Törölje ki a maga politikájából az erdélyi kérdést; fojtson meg minden mozgalmat, a mely Erdély foglalását czélozza és igyekezzék felvilágosítani minden polgárt, hogy a magyar a román állam függetlenségének legőszintébb, legkiválóbb barátja és szükség esetén védelmezője. A magyar állam a román állam függetlenségének megcsorbítását soha meg nem engedheti.

De a mig az erdélyi kérdés ott szerepel a román állam politikájában, addig a román közvélemény a magyart gyűlölni fogja, a magyar pedig a román államban egy félrevezetett, sajnálatraméltó gondolkozású szomszédot fog látni, a kitől óvakodni kell s a kivel szemben állandóan résen kell lennie.

Nagyvárad város közügyei.

Érdekes közigazgatási ülés.

A rendőrség nagyon is kompromittáló, szegyenletes ügyeivel foglalkozott tegnap délután majdnem két órán keresztül Nagyvárad város közigazgatási bizottsága.

A közönség ösméri azt a botrányos ügyet, mely ugyan a város és a közönség érdekéből

lett felszínre hozva, de alapjában váve a tisztviselők közti torzalkodásból keletkezett.

Az állatvásárban, a járlatokért *Fassie* Sándor tb. alkaptány, vásárbíró és a melléje beosztott személyzet a megállapított nagyobb díjakat szedtek a saját hasznukra. Ezt, állítólag előbbi összeütközésből kifolyólag, kipuhították *Ragány* János és *Bordé* Ferencz tanácsnok s a vásártéren a visszaélésről meggyőződést szerzvéen, egy a tb. alkaptány, mint *Báthory* László irnok ellen feljelentést tettek s kérték ezek ellen a vizsgálat megindítását és mindkettő felfüggesztését.

A polgármester távollétében *Rácz* Mihály főjegyző, mint polgármester helyettes, a fegyelmi vizsgálatot megelőző vizsgálatot úgy *Fassie* Sándor, mint *Báthory* László ellen elrendelte, egyuttal pedig *Fassie* Sándort hivatalától felfüggesztette.

A felfüggesztés ellen *Fassie* Sándor terjedelmes jelentést adott be, erős hangon tartva, a melyben kéri a felfüggesztést elrendelő végzés feloldását.

Ennek a felelbeszésnek a révén került az ügy tegnap a közigazgatási bizottság elé.

Jelen voltak: *Beöthy* László főispán, *Sipos* Orbán, *Némethy* Károly, *Rácz* Mihály, *Dus* László, *Rádl* Ödön, *Hlatky* Endre, dr. *Grámm* Károly, *Frankó* Endre, *Papp* Miklós, *Lánczy* Tóbiás, *Lázár* Márton, *Komlóssy* József, *Hoványi* Géza, dr. *Grósz* Albert.

Az első sorban felolvasott polgármesteri havi jelentésből a közegészségügy és közbiztonságra vonatkozó adatokat már közöltük.

Az adó befizetések eredménye nem volt megfelelő, amennyiben 1436 frt 27 krral kevesebb folyt be, mint az elmúlt év hasonlóságában.

Julius hó folyamán 13 iparüzletre adatott ki engedélyt s ugyanezen idő alatt megszűnt 6 iparüzlet.

A polgármesteri jelentés tudomásul vették. A szakelődők nemleges jelentéseit szintén tudomásul vették.

A közigazgatásról szóló félévi jelentést felterjesztik a belügyminiszterhez s benyújtják a városi közgyűlés elé.

A gyámpénztári jelentésben a folyó év mádik negyedéről felsorolja a gyámpénztár adatait. A továbbiakban bejelenti, hogy jelenleg 2197 gyámot és gondnokolt van az árvaszéknél nyilvántartva; a negyedév alatt felvételt 27 árva, kielégített 18 árva. 38 szegény árvát segíté az árvaszék.

A jelentést tudomásul vették.

A miniszteri rendeletek közül felemlítjük a belügyminiszter leiratát, mely szerint az anyakönyvi felügyelők mindazon esetben meghívandók a közigazgatási ülésekre, a mikor anyakönyvi ügyek is fordulnak elő.

A közuti költségvetés kapcsán az utadót az 1897. és 1898. évekre 10%-ban, a 3 kézi napszámot 1 frt 50 krrban, az igavonó állatok után 3 frtot, az áll. adót nem fizetők utadóját pedig 1 frt 50 krrban állapították meg.

A rendőrség szennyese.

Komlóssy József tb. főjegyző ismertette a *Fassie* Sándor felelbeszésének ügyét, a melyben kifogásolja a felelbesző a polgármester helyettes felfüggesztési jogát. Felsorolja a polgármester helyettes határozatát a végzéssel és megokolással együtt. Joga volt a polgármester helyettesnek a felfüggesztésre, mert a helyettesítéssel az összes jogok és kötelességek átszármaznak. Nem felel meg a valóságnak a felelbesző azon állítása, hogy *Sal* Ferencz polgármester távozásakor azt mondta, hogy semmit se tegyenek addig az ügyben, míg haza nem jön. Hanyagság és visszaélések miatt kérték a felfüggesztést s a vizsgálatot. Továbbá *Rimler* Károly főkapitány is jelentést tett, hogy *Fassie* a rendőri legénység előtt botrányt csinált s szidalmazta a rendőrtisztviselőket. Ezért függesztette fel a polgármester-helyettes s az ügy eldőltségéig fizetésének csak 1/3-át kapja.

Báthory László irnok ellen pedig a fegyelmi vizsgálatot megelőző vizsgálat lett elrendelve. Elrendelte a polgármester-helyettes úgy ezt, mint *Fassie* felfüggesztését azonnal foganatosi-

tani s *Fassie*től az összes iratokat, pecséteket átvenni.

Ez intézkedését azzal okolja meg a helyettes polgármester, hogy *Ragány* János és *Bordé* Ferencz többeket kihallgattak, akik bizonyítják, hogy tőlük a járlatokért nagyobb összegeket kértek. Ez ellenében úgy *Fassie*, mint *Báthory* csak azzal védekeznek, hogy nem kértek nagyobb összeget, de vissza nem is próbáltak adni a nagyobb összegű pénzből. Ezért el kellett rendelni a vizsgálatot és felfüggesztést.

Fassie felelbeszése.

Ezután *Fassie* Sándor tb. alkaptány 3 ivre terjedő felelbeszését olvasta fel *Komlóssy* József tb. főjegyző.

A felelbeszés első sorban azt fejtegeti, hogy a főjegyző mint a polgármester helyettese, nem jogosult a felfüggesztés és vizsgálat elrendelésére. Különbö a felfüggesztés nem is indokolt, mert a vizsgálat meghiusulásától nem lehetett félni; a sikkasztásnak pedig még a gyanuja sem lehet.

Ismerteti az előzményeket, s azt állítja, hogy az egész csak hajsza ellene *Ragány* Jánostól, mert egy ügyben való jogtalan beleavatkozását visszautasította. Hogy a járlatokért nagyobb összegeket fogadott el, ha önkényt adták, azt az főnöke, *Rimler* Károly tudta. Ha ez összegeket nem fogadta volna el, 750 frt fizetésből ráfizetett volna a járlatok kiadásának, mert sokan pénz nélkül elviszik a járlatokat. — *Báthory*t ő (*Fassie*) nem utasította a nagyobb összegek szedésére, amint azt az maga is beismer. Különbö az azt a kevés összeget már azért is megérdemelte, mert hajnaltól késő estig dolgoztak a vásárban.

Kifogásolja továbbá a felelbeszés, hogy bár *Lőrinczy* Gyula biztos ellen emeltek hasonló panaszt a g á n f e l e k, amit ő (*Fassie*) ellen, nem tettek, *Lőrinczy*t még ki sem hallgatták.

A rendőrségnél nem okozott botrányt s nem szidta tisztársait. Mielőtt még felfüggesztették, egy rendőrt küldtek öreg édes anyjához, hogy megrémítsék, azzal, miszerint fel van függesztve, Anyja beteg lett a hirre s ő elkeseredve be ment a rendőrlaktanyába kérdezni, hogy melyik rendőr vitte a hamis hirt. Ekkor *Faludi* cz. őrmester előállott s azt mondta a legénységnek, haladjanak, *Fassie* nem parancsolt nekik. Ezért *Faludit*, de nem valamelyik tisztársát összeszidta.

Kéri a helyettes polgármester intézkedését: a vizsgálat elrendelését és a felfüggesztést feloldani.

Indítvány a felfüggesztés ellen.

Rádl Ödön szólott az ügyhöz. Nem akar azzal foglalkozni, hogy van-e joga a polgármester helyettesnek a felfüggesztéshez, pedig a törvény e tekintetben nem intézkedik. Magasabb szempontból szól a kérdéshez. Bár a város érdekében lehet a vizsgálat, de a czélzatosság látszata meg van. Hivatkozik a város közvéleményére, mely erősen hiszi a czélzatosságot. Megerősíti a czélzatosság iránti hitében az a legutóbb egy hírlapban is szárnyra kelt komikus hir, hogy a vádolt alkaptány egyik tisztársának a szobájába nitrogliczerint tett, mérget hintett volna el. Ennek semmi alapja nincs, mert akkor már az ügyészségnél volna a bűntény feljelente. — Éppen ezért vonassék el az ügytől a czélzatosság s hogy a közönség se következtessen czélzatosságból eredő hajszára, a vizsgálat rendeltessék el, de a felfüggesztést oldja fel a bizottság. A törvény azt mondja, hogy a tisztviselő, ha indokoltnak látszik, felfüggeszthető is. Ezt ő indokoltak nem látja. — Az egész ügyben csak a járlatokra vonatkozó rész a fő. Büntetendő volna, ha követelte a nagyobb összeget; de ezt csak *Báthory* mondja, akinek érdeke, hogy a dolgot felelbeszésre hárítsa. Az pedig, hogy vissza nem adott pár krt, kérdés, hogy elég indok-e a felfüggesztésre? A fegyelmi választmány dolga az ügyet ennyire mérlegelni. Hátha az tűnik ki, hogy ártatlan. Akiket *Bordé* és *Ragány* kihallgattak, nem tettek esküt vallomásaikra.

Indítványozza: mondja ki a közig. bizottság, hogy a polgármester helyettes illetékes volt a vizsgálat elrendelésére, de nem tartja indokoltnak a felfüggesztést.

A vádoló jegyzőkönyvek.

Hlatky Endre kérelmére egy csapat jegyzőkönyvet olvastak fel, az úgy megvilágítására.

Az első beadvány a Ragány János és Bordé Ferencz együttes jelentése, melyben jelentik, hogy Fassienak és Báthorynak a járulatokért egyenes kivánságukra a felek a megszabott díjnál többet szedtek; 6 kr helyett rendszeren 10-et, 10 helyett 20 krt. Ezért kérdőre is vonták őket.

A másik felolvasott jegyzőkönyv Báthory László kihallgatásáról szól. E szerint a pénzt Fassie kezelte, s neki szolgáltaták át. Vissza nem adtak a feleknek. Az ablaknál nem, de akik bementek, mind nagyobb összegeket fizettek.

Ragány János egy korábbi beadványban azzal vádolja Fassiet, hogy a multságok engedélyezésénél beszédett pénzekből saját céljaira fordított. Az engedélyekről szóló jegyzőkönyveket nem iktatta be mind. A pénzek nagy részét nem szállította be idején.

A negyedik felolvasott jelentésben ifj. Rimler Károly főkapitány tesz jelentést a rendőrség udvarán Fassie által okozott botránnyról.

Az iratok felolvasása után Rácz Mihály polgármester helyettes nyilatkozott. A felfüggesztés elrendelésénél az vezette, hogy a tisztviselővel szemben szabadabb legyen a vizsgálat lefolyása.

Ezután elnöklő főispán elrendelte az ügyben a szavazást.

A felfüggesztés további fenartása mellett szavazott öt bizottsági tag, Rádl Odón indítványára, vagyis a felfüggesztés elejtése mellett szintén öt. Így egyforma lévén a szavazat, elnöklő főispán döntött, és pedig a felfüggesztés további fenartása mellett.

Vád alá helyezett r. biztos.

A másik kényes ügy szintén a rendőrségről szólt. Felolvasták a nagyváradi kir. törvényszék átiratát, a melyben tudatja, hogy Lőrincz Gyula rendőrbiztos, hivatalos hatalommal való visszaélés vétsége és a B. T. K. 305.§-ába ütköző súlyos testi sértésért **vád alá helyezte**. Egy b.-püspöki embert vert meg Lőrincz Gyula a lóvásárban, azért helyezte a törvényszék vád alá.

Mivel a vád alá helyezés még nem jogerős, az átiratot tudomásul vették.

Még néhány apróbb adóügyet intéztek el s az ülés véget ért.

UJDONSÁGOK.**TÁJEKOZTATO.**

- Auguszt. 9. Iparos-ifjak egyletének ülése d. u. 3 óraker.
 > 9. Népünnepély a Rhédey-kertben.
 > 12. Végtárgyalás a Pável elleni tüntetés ügyében.
 > 13. Nagyvárad város törvényhatóságának közgyűlése d. u. 3 óraker.
 Szept. 3. Iparosok tömeges felrándulása a kiállításra.
 Október 3., 4. Lóverseny a nagyváradi gyepen.

*** A király a hadgyakorlatokon.** Ő Felsége résztvesz a magyarországi hadgyakorlatok második felében is. Szeptember 19-én a király Csáktornyára, majd Zala-Ujvárra megy, a hol öt napig Festetics Jenő gróf kastélyában fog lakni. Beck báró vezérkari főnök szállása szintén ott lesz. A kastélyt ez alkalomból teljesen átalakították. Ottó, József és Rajner főhercegek szállásait is előkészítették már. A király kíséretét és udvari személyzetét a tágas Zrinyi-kastélyban szállásolják el és más e napokban husz vagon butort szállítanak oda Bécsből. A miniszterek, főispánok és a küldöttségek tagjai Csáktornyán lesznek elszállásolva. A király ott tartózkodásának idejére Csáktornya és Zala-Ujvár között táviró- és telefonösszeköttetést létesítenek.

*** Erzsébet királyasszony Korfuban.** Athénből jelentik, hogy Erzsébet királyasszony az ősszel ismét Korfuba utazik. Achileion kastélyt, melyben a felséges asszony lakni fog, most állítják helyre.

*** Stefánia özvegy trónörökösne** Londonban tartózkodik. Megérkezésekor a Perronon az osztrák-magyar követség személyzete fogadta. Pálffy és Clary grófok elébe utaztak. Az özvegy trónörökösne az Albemarle fogadóba szállt. Másnap reggel Cowesbe ment. Az admirál-yachton, melyet rendelkezésére bocsátottak, Spiteheadból az angol királyné látogatására indul. Az özvegy trónörökösne kíséretéhez Jedina lovag korvetta-kapitányt, az osztrák-magyar követség tengerészeti jattasját rendelték ki. Valószínűleg Skóciát és Írországot is meglátogatja az özvegy trónörökösne.

*** A román király Bécsben.** A román királyi pár aug. 5-én 1 óra 53 perczkor érkezett Bécsbe. A félhivatalos »Fremdenblatt« írja: »A román királyi pár csak rövid ideig marad Bécsben. A rokonszeny, melylyel Románia koronájának viselője és általános tisztelt neje iránt Ausztria-Magyarországban mindenkor viseltetnek, épp úgy kifolyása a román királyi pár uralkodói erényei őszinte elismerésének, mint ama politikai érdekközösség tudatának, mely Románia és a Habsburg dinasztia között fennáll, és a két szomszédállam közötti benső viszonyt megerősítik azok a barátságos kötelékek, melyek a két dinasztia egymással összefűzik. Károly király és neje ennél fogva ma és mindig, a mikor Ausztria-Magyarország határai között tartózkodnak, a legbarátságosabb fogadásban részesülnek országunkban.«

*** Nagy ünnepek Budapestén.** Vaszary Kolos bíboros érsek, hercegprímás, augusztus 12-án Balaton-Füredről Budapestre érkezik s e hó végéig marad a fővárosban. Augusztus 15-én lesz a budavári Mátyás-templom felszentelése, 20-án a Szent-Istvánnapi bucsu, Szent-István szobra alapkövének elhelyezése. Ugyanezen időben lesznek a püspöki konferenciák is.

*** Egy szabadsághős emléke.** Hokky István roznyói papot 1849-ben muszka katonák felkoncolták. Roznyó közönsége a hőselkü pap emlékére a városban szép emléket állít, a melyet augusztus 20-án fognak leleplezni.

*** Néppárti gyűlések.** Sopronvármegyében a néppárt s hónap 15. és 16-án Kapuvárott, Nagy-Mártonban, Szabad-Bárádon és még eddig meg nem határozott két községben fog gyűléseket tartani és esetleg jelölteket is állít.

*** Fogadalmi bucsu Szegeden.** A szegedi alsóvárosi ősrégi Mátyás-templomban volt. Havi Boldog-asszony napján a bucsu, amely a vizből föltámadt város fogadalmi ünnepe. A templomban nagy tömeg vidéki bucsus sereglett össze még Eelső-Magyarországból és Erdélyből is. Az összes bucsusnép mintegy harmincz ezerre volt tehető. A templomban tizenkilenc pap végezte a lelki szolgálatot. A körmeneten a hatóság és katonaság teljes díszben vett részt. A hagyományos szokás szerint az alsó-városban nagy népmultság fejezte be a bucsut.

*** A belügyminiszter a napdíjasoknak.** A belügyminiszter Mészáros Károly dr. közbenjárása folytán, a ki tudniillik védnöke a díjnyugdíjintézetnek, 400 forintot adományozott az országos díjnyugdíjintézetnek, mert hát csinján kell bannia pénz. Jönnek a választások.

*** Ujczok és póttartalékosok bevonulása.** A hadügyminiszterium rendelete folytán az idén az ujczoknak, valamint a póttartalékosoknak nem mint rendszeren október 1-én, hanem október 4-én kell tényleges szolgálatra, illetőleg katonai kiképzetésre bevonulniok, kivéve az egyéves önkénteseket, kikre ezen kivétel nem érvényes.

*** A megbízhatatlan tudomány.** Hogy az astronomia megdönthetlenné látszó törvényei mennyire bizonytalanok, fényesen igazolja a lussinpiccolói Manora csillagvizsgáló-intézet igazgatójának szenzációt keltő felfedezése, mely szerint a Merkur forog. Eddig azt hitték, hogy

a Merkur a nap felé mindig ugyanazt az oldalt fordítja. Brenner igazgató sok megfigyelés és különböző időben felvett rajzok egybehasonlítása által arra a felfedezésre jutott, hogy a Merkur bár lassabban, mint a föld, de mégis forog. Brenner erre a felfedezésre a Merkur foltjainak különböző helyzete vezette.

*** A néppárt és a szocialisták.** E czim alatt a »Pol. Erl.« czimű nyomatos azt a kalandos hirt terjesztette, hogy a néppárt közeledett a szocialistákhoz. Ez mesének bizonyul és ezt az idézett nyomatos a következő önczafolatban tudatja: — »A hir sokkal erősebb formában és véggel a »Népszava« legutóbbi számában is megjelent, a hol a néppárt és a szocialisták közeledésére ajánlatot tevő egyént egy »ur« szóval jelölték meg. Nevét azonban ez urnak, a ki egyik néppárti lap helyettes szerkesztője, nem tudtuk meg. Mi a magunk részéről az egész dolgot nem tekintettük a néppárt hivatalos edicziójának s ezt külön kiemelni feleslegesnek tartottuk. Ennyit a félreértések kikerülése végett.«

*** Szünik a járvány Biharvármegyében.** A járványos betegségek Biharvármegye egész területén majdnem teljesen megszűntek. A megyei főorvos jelentése szerint július hó 2-ik felében Biharvármegye területén a v o r h e n e y egyetlen községben sem fordult elő s jelenleg sincs egy beteg sem. — A k a n y a r ó Széplak községben 5 esetben fordult elő s mind meggyógyult, csupán még egy beteg van, Kis-Kerekiben is megszűnt a betegség. — A roncsoló toroklob konyáron 2 új betegedéssel, 1 halálalozással, Esztáron szintén 2 betegedéssel fordult elő. Jelenleg egy e t l e n difterikus beteg sincs a megyében. A hőkhurut az egyetlen járványos betegség, mely nagyobb mértékben uralkodik. A félhónap alatt különböző községekben 186 esetben lépett fel.

*** Helyreigazítás.** Tegnap számunkban »Kutatott a cselédje ladjában« czim alatt egy rendőri hir jelent meg, mely — egyedüli információ folytán — tévesen lett megírva. Ugyanis, a nevezett csapos legény tényleg pénzt vett fel a katonaságtól gazdája nevében, — mit a bérlő N é b e n m a y e r n e k nem adott át. Ez rájött a turpiskodásra és vallatóra fogta a legényt, ki még csak 10 napja áll szolgálatában s a tettét be is vallotta, és öt forintot vissza is adott a gazdának, és a rendőrségnél pedig a feljelentést visszavonta. Így tehát Nébenmeyer nem volt hibás abból kifolyólag, hogy a cselédje által eltulajdonított pénzének egy részét visszaszerezte, csak a nevezett cseléd akarta magát a gazdája bevádatásával ártatlannak feltüntetni.

*** Uj kath. kör.** A hivatalos lap aug. 6-diki száma közli, hogy a g a r a m - s e n t k e r e s z t i k a t h o l i k u s k ö r alapszabályait a belügyminiszter a bemutatási záradékkal ellátta.

*** Előléptetés.** L á n c z y Tóbiás kir. főmérnököt, a biharmegyei államépítészeti hivatal helyettes főnökét, a kereskedelemügyi m. kir. miniszter magasabb fizetési osztályba léptette elő.

*** Választók névjegyzéke ellen beadott felszólalások tárgyalása.** Biharvármegye központi választmánya a jövő évi képviselő választók névjegyzéke ellen beadott felszólalásokat és észrevételeket szeptember hó 5-én és folytatólag, mindég délelőtt 10 óraker veszi tárgyalás alá és pedig az egyes választókerületeket a következő sorrendben: a b.-ujfalui, bihari, belényesi, m.-csékei, margittai, h.-pályi-i, szalontai, székelyhidi, tenkei, ugrai, bárándi, élesdi választó kerületeket.

*** Katonatisztek és egy asszony Debreczenben.** Kinos eset tartja izgatottságban városunk polgárságát. Az eset hőse egy hadnagy, kinek társaságában volt egy másik közös hadseregbeli tiszt, egy főhadnagy is, a ki gyakorlatra jött Debreczenbe. A két tiszt aug. 5-én este Késes-utcán ballagott végig s egy mulató helyre akart betérni. — A házat azonban eltévesztették s W. Zs. volt debreczeni kereskedő lakására mentek be. A hadnagy erőszakoskodni kezdett a kereskedő feleségével. A férj épen nem volt otthon. Midőn az asszony rendreuta-

sitotta, az kardott rántott s társa jelenlétében az asszonyt kardjával összeverte. Az asszony sikoltozására összefutottak a szomszédok, kiknek láttára a két tiszt elsietett s a szomszédos mulatóhelyen találtak menedéket. A férj közben hazaérkezett s hallva a történetet, sietett a két tiszt után a mulatóhelyre. Azonban ott csak a főhadnagyot találta, mert a hadnagy elrejtőzött. A férj követelte a nevüket, mit azonban a főhadnagy vonakodott megmondani. A férj ezután az ezredeshez ment s a katonatisztek eljárása miatt panaszt emelt. A vizsgálatot a katonai hatóság a legnagyobb eréllyel vezeti.

*** Változás a vasuti menetrendben.** A magyar királyi államvasutak igazgatósága több személyszállító vonatok forgalmát, — az utazó közönség részéről való csekély igénybe vétele folytán — beszünteti augusztus hó 17-étől kezdve. Minket a következő beszüntetések érdekelnek:

A püspökladány-debreczeni vonalon: A Debreczenből reggel 4 órakor induló és Püspökladányba reggel 5 órakor érkező személyvonat.

A budapest-szolnok-nagyvárad-i vonalon: A Nagyváradról reggel 4 órakor induló és Budapest keleti pályaudvarra déli 12 órakor érkező 511 számú személyvonat Nagyvárad-Püspökladány- és Szolnok-Budapest között, minél fogva csak Püspökladány és Szolnok közt fog továbbra is forgalomban maradni. Továbbá a Budapestről éjjel 11 órakor induló és Nagyváradra 7 óra 20 perccor érkező 512 számú személyvonat Budapest és Püspökladány között; eszerint ezen vonat csak Püspökladány és nagyvárad között fog továbbra is közlekedni.

*** A tartalékos honvédtisztek nőülése.** Fejérváry Géza honvédelmi miniszter a tartalékos és szabadságot állományu, de tényleges szolgálatot teljesítő honvédtisztek nőülése dolgában rendeletet bocsátott ki. E szerint: Azok a tartalékos és szabadságot állományu honvédtisztek, a kik a Ludovika-Akadémiában mint tanárok működnek, ezentel csak akkor nőülhetnek, ha az előirt kaucziójuk meg van. A ténylegesítés végett próbaszolgálatra bevonult tartalékos honvédtisztek ezentel szintén nőülhetnek, de csak a szabályszerű kauczió letévése mellett.

*** Szoborleplezés Szegeden.** A Szeged-Szöreg közötti csatában 1849. augusztus 5-én elesett honvédek emlékére közadakozásból Szegeden emelt szoborművet az évforduló napján délelőtt leplezték le a tengernyi közönség jelenlétében. A szobornál a városi hatóság, a 48-as honvédek egyesülete, a városrészi népkörök és többi egyesületek és társulatok zászlóik alatt testületileg jelentek meg. Az ünnepélyt a szegedi dalárda nyitotta meg a himnusz eléneklésével. Fluck Ferencz szoborbizottsági elnök, 48-as honvédtiszt nagyhatású emlékszedet tartott, mely után a koszorúkkal elborított szoborról a lepel lehullott. Lázár helyettes polgármester Szeged város nevében a szobrot átvette, azután Szávay Gyula szavalta el szép alkalmi költeményét, végül a polgári dalárda a szótát énekelte. A szobormű egy magas gránitoszlopból áll, tetején ágyugolyon kiterjesztett szárnynyal álló turulmadárral a talpazon bronz babérkoszorúval. A szobor felirata:

A szabadságharcban 1849. augusztus 5-én. Ujszeged-Szöreg alatt elesett honvédek emlékére.

Csatájuk a védelmezett népjog csatája volt.

*** Fogynak a szociáldemokraták.** A bécsi szociálisták lapja, az „Arbeiter-Zeitung”, polémiát folytat az osztrák keresztény-szociális párt lapjával. A hírlapi vitára az adott okot, hogy a szociáldemokraták egy minapi értekezlete nagyon balul ütött ki, a mi t. i. a látogatottságot illeti. Elvitázhatatlan tény, hogy Luenger akciója a munkáskörökben is élénk visszhangra talált és ma már a bécsi keresztény-szociális munkáspárt hatalmasan ellensúlyozza a zsidók által vezetett szociáldemokraták „akcióját” és hogy az előbbieket az utóbbiak rovására folyton gyarapodnak. Ez az „Arbeiter-Zeitung”-nak nincsen inére, azt nem csodáljuk.

*** Elégett asztagok.** A margittai járás egyik pusztáján, a szérün felhalmazott asztagok

egyike kigyuladt s pár perc alatt az egész a lángok martaléka lett. A buza biztosítva volt.

*** Tartalékos honvédtisztek vizsgálata.** Azok a tartalékos honvédhadnagyok, tiszthelyettesek és hadapród őrmesterek, a kik tényleges szolgálatra jelentkeztek, a ténylegesítési vizsgákat a minap állották ki a Ludovika akadémiában Csesznák Benő tábornok elnöklése alatt működött vizsgázó bizottság előtt. A vizsgálatra összesen huszonkilenczen jelentkeztek, kik közül tizenketten a vizsgálaton megbuktak.

*** A vihar áldozatai.** A várad környékén tegnap délből dühöngött orkán, mindenféle óriási károkat idézett elő. Így Réven a tűzkárosultak ujonnan épült házait megbontotta. Különösen gyapjun idézett megbecsülhetetlen károkat elő s mint értesülünk, itt még emberáldozat is történt, amennyiben a villám három emberrel agyonütötte. Ez eset nagy rémülést idézett elő a faluban. Ezeket kívül számos helyről adnak hírt a dühöngő vihart okozta károkról s mint mondják a környéken már évek óta nem volt ilyen nagy Isten ítélet.

*** Szép lakás, jutányos áron azonnal kiadó.** Bővebbet e lap szerkesztőségében.

*** Rövid hírek. Lopások.** A nagyvárad-i rendőrséghez tegnap két lopási eset lett bejelentve. Az egyik Grünberger Dávid kárára történt. Ugyanis zsebéből 10 frtot tartalmazó tárczája eltűnt. A gyaru Harangozó István nevű kereskedő tanulóra irányul. A másik Kampner Regina kárára történt. Üzletéből több tárgy s apró-cseprő dolog eltűnt. A tulajdonosné ezt észrevéve, jelentést tett a rendőrségnél. — **Komflis karambol.** Tegnap délután Szlaroveczky-utczáa a 116. számú és a 99. számú egyfogatu összeütközött, még pedig úgy, hogy a 116. számú összetört kocsiával került ki a veszélyes helyzetből s társát gyors és vigyázatlan hajtással vadolván, kéri a rendőrségnél a kár megtérítését. — **Elűzött nők.** Bal lábbal keltek fel tegnap a férfiak s mogorva kedélyűeknek a nők itták meg a levét. Tegnap a nagyvárad-i rendőrségnél 5—6 nő jelentette be, hogy férjük elűzte, no meg aztán meg is verte őket. A rendőrség ezt mint párhuzam esetet emlegeti. — **Nagyvásár Cséffán.** A cséffai nagyvásár tegnap vette kezdetét s a kirakodó vásár még ma is egész nap tartani fog.

A tankötelesek összeírása.

Az óvó-, mindennapi és ismétlő tankötelesek összeírásáról a kellő tájékoztatás szempontjából beavatott helyről vettük a következő hiteles adatokat.

Az összeírás kilencz nagyvárad-i tanító teljesítette, s több mint három hétig irtak, jegyeztek, míg végre augusztus 6-án az összesítésnél a következő végeredményre jutottak:

3—5 éves			
Óvodaköteles fiu:	1111	leány:	1100 = 2211
6—11 éves	2093		2126 = 4219
12—14	1051		1017 = 2068
Összesen:	4255		4243 = 8498

A 8498 főösszeg úgy oszlik meg az egyes hitfelekezetek közt, hogy r. kath. 2934, g. kath. 417, g. kel. 400, ref. 2030, ág. ev. 111 unitár. 8, izr. 2589 esik; magyarul beszél: 8483, német, oláh, tótnyelvű 15.

Az összeírást teljesítették Olasz városrészen: Domokos Andor, Nagy Lajos r. kath. és Máthé Andor ág. ev. tanítók Újvárosban: Gasperik Lajos és Mártonffy Zoltán községi tanítók; Külvárosban: Ludvig Béla, — Váralján, Velenczén és Csillagvárosban: Istvánffy József, Gombay János és Virányi Győző községi tanítók.

Mindenesetre nagy munkát végeztek az aránylag rövid idő alatt, mely fáradozásukért a két forint napidíjon kívül mindenesetre rászolgáltak az elismerésre is.

Biharmegyei tanítók a kiállításon.

A biharmegyei és nagyvárad-i tanítók részéről az országos kiállítás tanulmányozására rendezett budapesti utazás és ellátás mikéntjére nézve nagyságos Sipos Orbán e fáradságot nem kimélő buzgó rendező, megyei kir.

tanfelügyelő ur f. hó 5-én délután egy bizottságot hívott egybe.

Elhatározottat egyhangulag, hogy egy 5—6 tagból álló küldöttség fogja a biharmegyei tanítók hódolatát a miniszteriumban tolmácsolni.

A miniszteriumhoz 1246 sz. a. felhívására e felmenetről jelentés tétetett.

A Népszínház igazgatósága felkérte Ezeréves Magyarország előadására s annak leszállított áron való megtekinthetőségére.

Teszár vendéglősnek (Lovag-utca) tudomására adatott, miszerint az első vacsorára az ő vendégei lesznek.

A reggeli a reformkávéházba-, ebéd és uzsonna a kiállítás területén lesz.

A közuti vasut igazgatósága sürgönyileg kérte fel a vasutról való szállításra, de nem fogadhatta el.

A rendőrség nemzeti színű kokárdát, a többi résztvevők pedig nemzetiszínű szalagot fognak viselni, Biharmegyei és Nagyvárad-i tanítók felirattal. A kiállítás nevezetességeinek kedvezményes áron való megtekinthetése végett legközelebb fog intézkedés tétetni.

SZÍNHÁZ.

Nagymama.

Csiky Gergely pompás vigjátékát a Nagymamát, elevenítették fel tegnap K a r d o s Andor városunk szülőtte vendégszerelésével. A fiatal színész Koszta tábort lelkész szerepében mutatkozott be először közönségünk előtt a jó ismerőst már megjelenésekor zajos tapssal s egy virág csokorral fogadták. Koszta szerepe nem olyan, hogy az után határozott véleményét alkothassunk a fiatal vendégszerelő tehetsége felől; mindenestre már szerepköre is olyan, mely még fenomenális tehetségeknél is a nyers tehetséggel arányban álló rutin-nal, tudással érvényesülhet a maga értékében. Így is elmondhatjuk azonban, hogy Kardos az öreg szép szerepét helyesen fogta fel! folyton megtartotta a jellemző szónokias hangot, ez mindenestre tehetsége mellett szól s tekintve fiatal korát reményekre jogosító. A nagymama pompás szerepét L a c z k ó Aranka játszotta. Ezuttal csak ismételjük, hogy Laczkónak leghálásabb szerepe az anyaszerep s ezuttal is sok bensőséggel, előkelőséggel kreálta Szerémi grófnő szerepét. — G y ö r g y I l o n a (Márta) nagyon sok igyekezettel játszotta el szerepét, szép tehetségét itt ott tudta is érvényesíteni, hol drámai erő kifejtésére volt szükség, de a naiv részletek nem illelenek egyéniségéhez; organuma sokkal imponálóbb semhogy a csevegő tudatlanság báját jellemzően tudatná kifejezni. A többi szereplők közül R ó z s a h e g y i (Ernő) — ki az első felvonásban otthon felelte a bajuszát — S z a t h m á r y (Örkényi) J a n o v i c s (Kálmán) B a j n ó c z y (Piroska) V e n d r e y (Tódorka Szilárd) K a n t a y (Galambosné) ügyeskedtek szerepeikben. Ezuttal mutatkozott be először V á r a d i n é is, ki Lányi Serepime a paedagógus vén kisasszony szerepében hasznavehető tagnak bizonyult.

Közönség szép számmal. P. J.

Hírek a szinkörből. Ma V e l e n c z e i K a l m á r Shakspeare drámája kerül színre, a czimszerepben E. Kovács Gyulával, az ő Shakspeare alakításai már ismeretesek közönségünk előtt, s bizonyára e legújabb szerepével is — a melyet nálunk játszik először — csak szaporítani fogja e téren szerzett babérjait. A darab többi főbb szerepét a következők játszzák: Portiát György Ilona, Ninisét Bajnóci Valéria, Jenicét Turchányi Olga, a dogét Kassay, Antoniót Szatmári, Bossaniót Janovics, Gratianót Rózsahegy, az öreg Gobbót, Vendrei Lancelot-t Leóvey.

Heti műsor.

P é n t e k e n: V e l e n c z e i k a l m á r.

S z o m b a t o n: S ö t é t t i l o k u t o l j á r a.

V a s á r n a p: G y e r e k a s s z o n y, U j é n e k e s s z i n m ű i t t e l ő s z ö r.

REGENY-CSARNOK.

A szökött leány.

— Elbeszélés. —

Irta: **Kincs István.**

Gyirótné szótlan nézett maga elé. Szemei mereven függtek egy ponton. Keblében mintha vihar kelt volna s maga se tudta megmondani, miért?

Az orvos csudálkozva nézte ezt az asszonyt, s tanácsosabbnak tartotta magát ajánlani, mintsem valami kérdést kockáztatni.

Ketten maradtak.

— Józsi, — szólt Gyirótné bátyja — nem értelek titeket. Azt mondjátok, az a leány el-tűnt.

— Három napja, hogy nem tudunk felőle.

— De miért távozott volna a szülői háztól?

— Ez olyan kérdés, bátyám, — válaszolt a fiatal asszony — melyre senki a világon választ nem adhat. Három napja foglalkozik vele mindenki, de még eddig csak gyanítással se sikerült megoldanunk a rejtélyt.

— S ő maga se hagyott hátra semmiféle fölvilágosítást?

— Szó nélkül távozott.

— Jegyben járt Bogáth Lászlóval. Atyja akarta e frigyét. S a mint én tudom, már a közel jövőben oltárhoz kellett volna lépniök. Talán e frigyét akarja kikerülni? Talán nem szereti Bogáthot?

— Szereti, — sietett az asszony válaszolni — szereti, a hogy egy fiatal női szív csak szeretni képes. Ismerem tiszta lelkét: nem volt titka előttem.

— Akkor talán Lászlóban lehet az ok? Vagy nem viszonzozza eléggé szerelmét, vagy... — Vagy? — vágott idegesen közbe Gyirótné.

— Vagy az a fiatal ember hűtellen lett hozzá — fejezte be bátyja ejgondolkodva.

A szép asszony elhalványult. Ajkai nem találtak szavakat. Egész lényén zavar vett erőt. Talán a fiatal embernek se kerüli el a figyelmét, ha véletlen valaki lélekszakadva be nem ront hozzájuk. Cseléd volt.

— Megjött! Itt van! — törte elakadó lélekzettel.

— Ki van itt? — kérdé Gyirótné zavarától kissé menekedve.

— A kisasszony.

— Emilia? — kiáltott föl az asszony lázasan. — Honnan jött? hol van?

— A beteg szobájába láttam menni. Ő volt az, megismertem. Egyebet nem tudok. — A cseléd távozott.

A fiatal nő két lépést tett hirtelen a beteg szobája felé, de mintha valami hirtelen eszébe jutott volna, rögtön megállott. S ott most habozni kezdett.

Bátyja figyelmesen nézte az asszonyt. Nem értette habozását. Az anya, a jóbarátné üdvözlésére akar sietni a megkerült leánynak s lábai a fél uton meggyökeresednek. Mi tartja vissza? Miért nem repül? Vagy talán itt végződik a titok fonala, mely e ház lakóit sejtés-szerű szövevénybe fonja?

— Zsófi, — mondá végre Gyirótné bátyja — előérzetem azt mondja, itt oly jelek készülnek, melyeknél szükségtelen minden tanu. Titok borong fölöttetek, melyet az éjszakanál is sötétebb fátyol takar. S e fátyol vége, tudom, a te kezdedben van, hugom; de vagy nincs erőd, vagy nincs jó szándékod azt föl-takarni.

— Béla! — hangzott a fiatalasszony ajkáról az elfojtott kiáltás — te gyanusítasz.

— Nem kedvesem, nem gyanusítalak. Csak azt akarom vele mondani, tudom méltányolni hallgatásodat velem szemben. Jobb lesz, ha most távozom, ha majd megértettétek egymást, akkor talán ismét látjuk egymást. Isten veled!

— Bátyám! — kiáltott a fiatal nő — ne hagyj el! — s ezzel görcsösen ragadta meg nyújtott kezét. Egész testében idegesen reszketett.

— Nem értelek, — mond Béla izgatott hugára tekintve — mi szükséged lehetne rám?

— Ne hagyj el! — szólt az asszony má-

sodszor is panaszosan könyörgő tekintetét a fiatal emberre emelve — szükségem, nagyon is szükségem van rád.

— De magyarázd ki magadat!

A fiatal nő ajkai remegni kezdtek. Szemei elborultak s azután oda veté magát bátyja keblére s keservesen zokogni kezdett.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Német nagykövet a királynál.

Ischl, augusztus 6. (Saját tudósítók táv.)

A bécsi német nagykövet tegnapi kihallgatásáról a királynál megbízható forrásból jelentik, hogy az összeköttetésben áll a csár szeptemberi bécsi s berlini látogatásával, mely alatt a keleti kérdésben nagyon fontos elhatározások fognak történni.

A néppárt s a képviselőválasztások.

Budapest, augusztus 6. (Saját tudósítók táv.)

A néppárt az általános képviselőválasztások alkalmával kétszáz kerületben fog pártjabeli jelölteket állítani; ezek között van száz olyan, aki most is mandátummal bír.

Zavargások Spanyolországban.

Madrid, augusztus 6. (Saját tudósítók táv.)

A Valenciában előfordult zavargások alkalmából számos levelet találtak, melyek szerint az éjszak-amerikai Egyesült Államokból és Argentínából szították volna e zavargásokat, hogy megakadályozzák újabb csapatok küldését Kuba szigetére. Valencia környékén rejtek helyen fegyverraktárt is találtak.

Keleti forrongás.

Athén, augusztus 6. Saját tudósítók táv.)

Az országban rokonszenves tüntetések indultak meg a krétaiak ama kiáltványa következtében, mely követeli Kréta egyesítését Görögországgal. — Macedóniában hírszerint tegnap újabb véres összeütközés volt a felkelő bandák s török csapatok közt.

A czári pár Franciaországban.

Páris, aug. 6. (Saját tudósítók távirata.)

A »Journal« állítólagosan biztos forrásból jelenti, hogy a czári pár a bécsi s berlini látogatás után azonnal, talán már október 1-én ide jő és itt egy hétig fog időzni.

Külgyminiszterünk a román királynál.

Bécs, augusztus 6. (Saját tud. táv.)

Az itt időzött román királyi pár tegnap fogadta az osztrák fővárosban levő főméltóságok látogatását. — Goluchovszky Agenor gróf, közös külgyminiszter egy órai kihallgatáson volt Károly királynál. A román királyi pár ma reggel Zell-am-Sea fürdőhelyre utazott.

Anglia és Kína.

Cewes, aug. 6. (Saját tud. táv.)

Hung Csang kínai alkirály ünnepélyes fogadtatását általában arra magyarázzák, hogy a kína s Oroszország közt létrejött egyezményhez, mely Japán tulterjeszkedése ellen irányul, Angolország is csatlakozni fog.

KÖZGAZDASÁG.

Aratási eredmények.

— Hivatalos tudósítás. —

Egészen kedvezőtlen változó maradt a júliusi időjárás, mert a záporok és jégesők közbe-közbe erős viharral a hó második felében

nem hogy csökkentek volna, hanem még inkább fokozódtak, különösen július hó vége felé és augusztus hó 1-én rendkívül heves és romboló vihar pusztított a már nagy részben learatott gabona-kévékben és arzatokban, sőt helyenkint a fáknak is. Erős jégeső volt az ország számos vidékén, kivált július hó 23., 24., 28., 29., 30. és 31-én; a jégeső a kapásnövényekben és szőlőkben jelentékeny kárt okozott.

A folyamatban levő aratási és cséplési munkálatokat egyes vidékeken nagyon sokszor jóformán szüntelenül akadályozta a kedvezőtlen esős időjárás; de nem csak hogy akadályozta a munka rendes menetét, hanem a gabona minőségére is káros hatással volt a csapadék s ennek folytán számos helyen a Dunántul és a Duna balpartján is több helyen ugy a buza, mint különösen az árpa sokat veszített kiváló minőségéből.

Nagyon sok helyen vártak kitűnő minőségű árpát, de sok helyen csak közepes lett az eredmény, mennyiségre azonban ritka kivétellel megfelelt a hozzá fűzött reményeknek. A buzát, amint már előbbi jelentésünkben is kiemeltük, a rozsa és üszög nagyon sok helyen megtámadta s jelentékeny kárt is okozott benne.

A legtöbb kár mutatkozik: Torontál, Tolna, Baranya és Vas vármegyékben; meglehetősen, de jóval kisebb mérvű a rozsdalepett buza: Zala, Fejér, Győr, Somogy, Temes, Moson és Bács-Bodrog vármegyékben. A rozsa semminemű kárt nem szenvedett és így ez a termés és a zab is az idén minőségileg igen jól sikerült. A buza és árpának sok helyen előforduló minőségi csökkenése daczára, az eredmények mennyiségre nézve mégis kielégítő, sőt részben jók.

A buza területét a téli elemi csapások által okozott károk figyelembevételével 5,345.000 kataszteri holdra becsüljük; a buza hozama országos átlagban 7—7.5 métermázsza között ingadozik és így az összes termés-eredmény is 38—39 millió métermázsza között marad.

De még így is igen kielégítő a termés, tekintetbe véve azokat a gyakori elemi csapásokat, a melyek főképp június és július havában előfordultak és pusztítottak. Legjobban fizetett a buza mennyiségre nézve, azaz 8 métermázsza és azon felüli hozamot adott: Somogy, Sopron, Csongrád, Heves, Békés, Hajdu, Csanád, Temes és Brassó vármegyékben; középszerű termést adott 7 mm. és azon felüli, de 8 mm. aluli eredménnyel: Bars, Esztergom, Nyitra, Baranya, Fejér, Komárom, Moson, Tolna, Vas, Veszprém, Zala, Bács-Bodrog, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun, Borsod, Bihar, Szabolcs, Arad, Alsó-Fehér, Hont, Háromszék, Maros-Torda, Nagy-Küküllő és Széchenyi vármegyében.

Gyenge, azaz 6 métermázsán aluli volt az eredmény a következő buzatermő vármegyékben: Zólyom, Turóc, Sáros, Máramaros, Torontál, Besztercze-Naszód, Kolozs, Szolnok-Doboka és Torda-Aranyos.

Az aratással csak a hegyi vidékek nem készültek még el, másutt learatták az összes buzát s mert a cséplés folyamatban van, új buza már forgalomba is került.

A külföldi osztrák-magyar konzulátusoknak a földmivelésügyi miniszteriumba érkezett legújabb jelentései arra engednek következtetni, hogy az utóbbi időben ott uralkodott időjárási viszonyok a buza fejlődésére szintén nem voltak kedvezők, minek következtében a világ buzatermése előreláthatólag kevesebb leend, mint folyó évi június havában remélni lehetett.

Rozs termőterülete az idén a téli károk figyelembe vételével két millió kat. holdra tehető; a rozst is nagyon csekély kivétellel országsszerte learatták már július havában. A rozsa termés hozama minőségileg nagyobbára jó, — ámbár ebben is van szorult szem, csak hogy nagyon szórványosan. A rozsa termés hozamát országos átlagban 6—7 métermázsára tehetjük és így az összes eredmény körülbelül a 13 millió métermázsát meg fogja haladni, vagy is a múlt évi eredménynél 2 millió métermázsával jobb lesz a termés. Legjobban fizetett a rozsa, azaz 7 métermázsza és azonfelüli hozamot adott: Sopron, Tolna, Zala, Bács-Bodrog, Csongrád, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Békés, Bihar, Hajdu, Csanád, Temes, Brassó, Háromszék és Nagy-Küküllő vármegyében.

Középtermetű 6—7 métermázsát arattak és csépeltek kataszteri holdanként: Esztergom, Liptó, Nyitra, Pozsony Baranya, Fejér, Komárom, Moson, Somogy, Vas Veszprém, Heves, Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun, Borsód, Szepes, Zemplén, Szabolcs, Arad, Krassó-Szörény, Torontál, Alsó-Fehér, Beszterce-Naszód, Csik, Fogaras, Hunyad, Kis-küküllő, Kolos, Maros-Torda, Szeben és Udvarhely vármegyékben, gyenge volt a termés és 5—6 métermázsát hozott Arva, Hont, Nógrád, Zólyom, Győr, Bars, Liptó, Trencsén, Turóc, Abauj-Forna, Bereg, Borsod, Gömör és Kis-Hont, Sáros, Ung, Zemplén, Máramaros, Szatmár, Szilágy, Ugocsa, Szolnok-Doboka és Torda-Aranyosban.

Az árpa területe 180 millió kataszterholdra tehető s az átlagos terméshozam kataszterholdanként 6—7 métermázsára, vagyis a reményleti összes termés körülbelül 12 millió métermázsára ingadozik. Az árpatermés tehát mennyiségre nézve a múlt évinél jobb fölül egy millió métermázsával. Minőségileg is jobb az idei termés, de mert az esőzések és záporok, kivált július havában sokat rongáltak rajta, kevesebb lett a sörárpa a július hó elején remétnél. Legjobb minőségű sörárpat nyertek részben a Duna jobb- és balpartján, néhol azonban az alföldön és a Tisza vidékén is. Általában véve legjobban sikerült a termés mennyiségre nézve, azaz 7 métermázsán fölül fizetett egy-egy kataszterhold árpaföld Baranya, Fejér, Komárom, Moson Somogy, Sopron, Tolna, Veszprém, Bács-Bodrod, Csongrád, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Szepes, Békés, Bihar, Arad, Csanád, Temes, Torontál, Brassó és Szabolcs vármegyékben; 5—6 métermázsát, azaz kis közép-termetű kaptak: Bars, Hont, Liptó, Nógrád, Turóc, Győr, Borsod, Gömör, Zemplén, Máramaros, Szabolcs, Szilágy, Ugocsa, Csik, Hunyad és Torda-Aranyosban.

A zab területe 1.74 millió katasztrális holdra becsülhető, nem lehetetlen azonban az sem, hogy ennél nagyobb volt a terület, mert a téli fagyok következtében felszántott gabnafélék helyére igen sok helyen zabot vetettek, kivált a Bácskában. Az átlagos terméshozamot 6—7 métermázsára, az összes termést 10—12 millió mázsára tesszük épp azon oknál fogva, mert a terület a fentebb kimutatottnál alkalmasint nagyobb. A múlt évi termés eredmény 10.26 millió métermázsára rugott és így az idei termés jóval fölül mulja az 1895-iki hozamot. Minőségileg is jobb az idei termés, ámbar az esőzések a zabra is károsak voltak.

Legjobban fizet és legfőbb termést ígér a zab, azaz 7 métermázsára és azon felüli termést ad: Baranya, Fejér, Moson, Somogy, Sopron, Tolna, Veszprém, Bács-Bodrog, Csongrád, Békés, Hajdu, Arad, Csanád, Temes, Torontál, Brassó, Fogaras és Udvarhely vármegyékben.

5—6 métermázsát várnak: Bars, Hont, Liptó, Nógrád, Nyitra, Pozsony, Trencsén, Győr, Abauj-Torna, Bereg, Borsod, Bömör és Kis-Hont, Szepes, Zemplén, Szabolcs, Szilágy, Ugocsa, Beszterce-Naszód, Csik, Háromszék, Nagy-Küküllő, Szolnok-Doboka és Torda-Aranyosban. Az alföldön már nagy részben learattak, másutt azonban még csak most folyik az aratás, sőt a hegyi felvidéki részeken és az erdélyi vármegyékben is még zöldes a zab.

A köles és tatárkása az időjárás eléggé kedvező volta miatt átlag kielégítően állanak, a korai köles jó és közép-termetű adott.

A kerti vetemények, főképp pedig a zöldségfélék egyes Tisza jobb parti részeket kivéve, a hol a szárazság csökkentette a termés kilátásokat, a kertieknél általában véve szépen állanak, a korai termést már beszédték és forgalomba is hozták.

A kukorica tulnyomó részben nagyon szépen gyarapodott, csak hogy az utóbbi időben uralkodott viharos felhőszakadás és jégesős időjárás kivált egyes dunántúli, Duna Tisza közötti és Duna balparti részekben, végül a Tisza mentén, főképp Torontál vármegyében nagyon sok kárt okozott. Némely helyütt pedig nehezebben a homok, részenként a szárazság miatt a kukorica visszamaradt fejlődésében. Eltekintve azonban ezektől az elemi csapásoktól, az idei kukoriczára nézve a terméskilátások országos átlagban közép és jó középszerűek.

Kender, len és komló csekély kivétellel igen

jól fejlődnek, a kender és len nyüvése folyamatban van.

A dohány ritka helyen sikerült az idén; sok helyen alig várható fél termés belőle. Már egyes helyeken gyenge közepes eredménnyel türik. A jégesős is sok kárt okozott benne.

A takarmány és cukorrépában pusztítanak ugyan most is férgek, de azért ezek a termények kielégítő, sőt néhol kitűnő termést is ígérnek. — A répa egészséges, főképp cukorrépából nagyon jó minőséget várnak.

A burgonyatermés hozama többnyire megfelelő a hozzá fűzött reménynek, egyes helyeken azonban a sok eső, másutt még a peronoszpora infestans megtámadta s pusztítja. A korai jó minőségű volt, részben fölszedték már.

A mesterséges kaszálók termése mennyiségre nézve közép és jó középszerű, minőségre nézve a sok eső miatt néhol gyenge volt.

A réti sarju elég jól fizet, csak hogy ennél a takarmánynál is az volt a baj, hogy az eső néhol rontott rajta. A legelők egyes helyeken a szárazság miatt gyengék, nagyobbára azonban kielégítőek. Leggyengébbek a réti füvek és legelők az ország keleti részében, a hol aránylag kevés eső esett július havában.

A szőlőkben az utóbbi időben uralkodott, viharos és jégesősvel járt esős időjárás nem csekély kárt okozott. A szőlőtermés kilátások a júliusi elemi csapások következtében csökkentek ugyan, de azért még mindig kielégítőek. A peronoszpora viticola nagyon sok helyen fellépett az idén is, — minthogy azonban a szőlőtermelő gazdák permetezéssel védekeztek ellene a legtöbb helyen, aránylag véve kisebb kárt okozott a penészgomba, mint a múlt évben.

A gyümölcs termés csak ritka helyen sikerült; az augusztus 1-én észlelt erős orkán tömördek gyümölcsfát is összetört.

A részletes az ország vidékenkinti állapotát feltüntető adatok a következők:

	Bevetett terület kat. hold.	átlagos termés kat. hold mm.	összes termés mm.	1895. évi termés (végeredmény) métermázsára
Julius hó 15-én várható.				
I. Buza.				
Duna balpartja	373231	6.90	2562206	2188252
Duna jobbpartja	1012356	7.44	7536142	6527608
Duna-Tisza köze	1243701	7.78	9684637	9868528
Tisza jobbpartja	353795	6.48	2291949	1959740
Tisza balpartja	764951	7.75	5927489	5112250
Tisza-Maros szöge	1340656	6.90	9258998	10590747
Erdély	556376	6.48	3604029	3022751
Főösszeg és átlag	5645066	7.24	40865450	39269876
Elemi csapásra, illetve téli fagykárra számítható összesen:	300000	—	2170000	—
Marad körülbelül	5345066	7.24	38695450	39269876
Julius 15-én volt	—	7.29	39056860	—
III. Árpa.				
Duna balpartja	446321	6.30	2806997	2447891
Duna jobbpartja	471606	7.30	3443959	2477973
Duna-Tisza köze	323635	6.96	2235172	2174145
Tisza jobbpartja	240040	5.73	1375842	1231979
Tisza balpartja	190224	6.82	1298161	1278571
Tisza-Maros szöge	114199	7.48	855263	871273
Erdély	70728	6.35	449116	434521
Főösszeg és átlag	1956753	6.71	12464510	10906351
Elemi csapásra lemegy körülbelül	50000	—	335000	—
Marad	1806753	6.71	12164510	—
II. Rozs.				
Duna balpartja	299565	5.70	1698991	1394735
Duna jobbpartja	558483	6.74	3763968	2332808
Duna-Tisza köze	418038	6.60	2756827	2511057
Tisza jobbpartja	230467	5.64	1323796	913072
Tisza balpartja	370280	7.—	2594780	1713123
Tisza-Maros szöge	85227	6.97	593286	613563
Erdély	212919	6.70	1426698	950725
Főösszeg és átlag	2174979	6.51	14148346	10929083
Elemi csapásokra, illetve téli fagy-				

kárra számítható összesen:	160000	—	1000000	—
Marad körülbelül	2014979	6.51	13158346	10929083
Julius hó 15-én volt		6.52	13183739	

IV. Zab.

Duna balpartja	214504	5.40	1155619	1181757
Duna jobbpartja	312464	7.13	2228653	1759739
Duna-Tisza köze	318315	7.63	2428047	5146648
Tisza jobbpartja	267675	5.34	1428675	1375831
Tisza balpartja	195502	6.39	1250179	1182012
Tisza-Maros szöge	183052	7.33	1342271	1254558
Erdély	249472	6.33	1519323	1365253
Főösszeg és átlag	1740984	6.55	11412767	10265798
Julius hó 15-én volt		6.60	11472410	

Részletes és az ország vidékenkinti állapotát feltüntető adatok a »Földművelési Értesítő« legközelebbi számában fognak megjelenni.

Terménytőzsde.

Budapest, auguszt. 6.

B u z a tavaszra, bácskai	5.25
» tavaszra, északi	6.23
» szeptember-októberre, bácskai	6.63
» szept.-okt.-re északi	6.64
R o z s tavaszra bácskai	3.59
R o z s tavaszra, északi	3.60
T e n g e r i, június-júliusra, bácskai	0.—
» jun.-jul.-ra, északi	0.—
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.65
» aug.-szept.re, északi	10.50

Bécs, auguszt. 6.

B u z a tiszai	7.05—7.40
» bácskai	6.90—7.25
» bácskai	6.85—7.25
» szokványúru őszre	6.60—6.62
B u z a szokványúru tavaszra	6.93—6.95
R o z s tiszavidéki	6.05—6.10
» szokványúru tavaszra	5.60—5.62
» szokványúru tavaszra	5.90—5.95
T e n g e r i magyar	4.05—4.12
Z a b, magyar kereskedelmi	6.60—6.75

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. auguszt. 6.

Magyar aranyárjádék 4%	—	—	—	122.40
Magyar koronajárjádék	—	—	—	97.25
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	124.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	101.75
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	122.00
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	97.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	100.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	—	—	—	97.50
Magyar nyereségy-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	153.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	139.—
Osztrák járadék papírban	—	—	—	101.30
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	101.50
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	123.50
Osztrák korona járadék	—	—	—	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	—	—	—	145.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	—	970.—
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	386.50
Osztrák hitelintézeti részvény	—	—	—	858.20
Osztrák-magyar államvasuti részvény	—	—	—	357.75
20 frankos arany (Napoleonkor)	—	—	—	950.—
Német birodalmi márka	—	—	—	58.65
London vista	—	—	—	119.70
Páris vista	—	—	—	47.55
20 márkás arany	—	—	—	11.72

NAGYVÁRADAI SZINKÖR.

Pénteken, 1896. augusztus 7-én,

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével

Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal:

A VELENCZEI KALMÁR.

Dráma 4 felvonásban.

Kezdeté fél 8, vége 10 órakor.

Holnap, szombaton, 1896. augusztus hó 8-án

Utolszor:

A SÖTÉT TITOK

(A D A R C S E C R E T.)

Énekes színmű 4 felvonásban.

Előkészületen:

Gyerek asszony.

Uj énekes vigjáték 3 felvonásban.

Felelős szerkesztő: **CSIPPÉK FERENCZ.**

NAGYVÁRAD-SZÖLLŐSI GŐZSÖRGYÁR

forgalom megnyitási jelentése.

Van szerencsénk tudatni, hogy a **Nagyvárad mellett fekvő Pecze-Szöllősön** ujonnan épült

SÖRFŐZDÉNKBEN

a forgalom folyó évi augusztus hó 2-án megkezdődött, a mikor is a kiváló minőségű, megfelelő erősen főzött és kitünően érlelt

MÁRCZIUSI és LÁSZLÓ SÖRT

áruba bocsátottuk.

Megrendelések úgy hordók, mint palaczkokban (ládánként 50 palaczkjával) közvetlenül gyárunkból, vagy esetleg Nagyváradon a Nagy-piacz-téri Kereskedelmi Palotában levő városi irodánk útján, haladéktalanul pontosan eszközöltetnek. Nagyvárad városában házhoz szállítva.

Kérve a mielőbbi és minél számosabb szives megbízásokat,

maradtunk kiváló tisztelettel

145 12-15

Nagyvárad-Szöllősi Gőzsörgyár.

Lapunk számára hirdetések felvétetnek.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. szám.

MŰVEK,
FOLYÓIRATOK,
HIRLAPOK,
VONALZATOK,
GAZDASÁGI
NYOMTATVÁNYOK,
EGYHÁZI,
KÖZSÉGI
ÉS EGYÉB
HIVATALOS
NYOMTATVÁNYOK,
KÖRLEVELEK,
LEVÉLBORITÉKOK,

ELVALLAL ÉS KÉSZIT:
IZLÉSES KIVITELBEN

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

LEVÉLFEJEK,
SZÁMLÁK,
FALRAGASZOK,
BÁLI MEGHIVÓK,
TÁNCZRENDEK, ÉTLAPOK,
NAPTÁRAK,
PALACZKFELIRATOK,
NÉVJEGYEK,
GYÁSZLAPOK,
STB., A
NYOMDAI SZAKBA
VÁGÓ
NYOMTATVÁNYOK
KÉSZÍTÉSE.

PAPIR- és IRODASZEREK

* * * * * raktara. * * * * *

Kitünő minőségű, cégünkkel ellátott aczeltollak.